

**A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.**

Indúlt BÉTSBŐL Kedden 15. Novemberben 1791.

Egy három Koronás Főnek ma a' napja,
Ki sok Nemzeteknek Fejedelme 's Apja;
Leopold Innepe van! ma fénylik sugára
Napjának; melly nyúlják bóldogúl sokára.
Két nap van a' Magyar Egen vigyázzatok;
Mert még illyent soha többé nem láttatok.
Edgyik Nemzetünknek *Leopold Királlyra*
Derült, a' második *Palatinusára*.
Bóldoggá e' két nap télzi Nemzetünket,
Imádjuk hát értek buzgon Istenünket.
Edgyik nap a' Földnek békeiség Angyala,
A' másik Nemzetünk 's Királlyunk köz-fala
Közbenjárónk. Bóldog most a' Magyar Nemzet,
Kinek jó Királlya *Palatinust* nemzett!

Béts. — Szerentsénk vala látni azon emlékeztető pénzeket, mellyeket veretett kedves Hazánk, a' *Nápolyi Király*' 's *Királyné*' tiszteletére, ugymint a' kik nem tsak nevelni kívánták, magok felséges jelenlétekkel a' múlt esztendőben tartatott Magyar Koronázás' ditső tzeremoniáját; hanem a' Magyar öltözetnek fel-vételével-is méltoztattak Nemzetünket meg-tisztelni, 's eránta viseltető kegyes indulatjokat meg-bizonyítani. — Két félék az említett pénzek: a' nagyobb, egy tallér; a' kisebb pedig egy tizes nagyságú. A' nagyobb pénznek egy oldalán szemléltetnek a' *Nápolyi Király*' 's *Királyné*'nak jól el talált Mejj-képeik (*buste*) magyar köntösben; más oldalon pedig az ő Felségek' jelenlétekből vett örömet ábrázoló figurák, azon idő' számával edgyütt, mellyben szerentséje lehetett kedves Hazánk-nak ő Királyi Felségekhez. Olly felségesen készült mind a' két pénz, hogy belső meg indulás, és elégedés nélkül nem lehet azokat szemlélni. Igen naay figyelmeteliséget érdemel, kivált ez a' szép és fontos reá-írás, melly mind a' két pénzen olvastatik: *Ex Decreto Statuum & Ordinum Hungariae. (Magyar Ország' Státusainak és Rendjeinek végzésekből).* — Ezek valóban az első pénzek, mellyek Hazánk' Státusainak 's Rendjeinek nevekkel díszeskednek, 's azoknak virágzásokról, és tehetségekről, minden idegen Nemzeteket meg-győzhetnek. — Az említett végzésnek első hallása is mindjárt drága indulatokat, 's igen jó gondolatokat gerjesztett azokban Nemzetünk eránt; és mivel már most a' látás még többet tesz a' hallásnál: gyönyörködve hiheti minden Hazafi, hogy ugyan azon pénzek által, mellyekkel meg-tisztelte Hazánk a' *Nápolyi Felségeket*, magát hasonló mértékben meg-ditsőitette egész *Europa*' szemei előtt.]

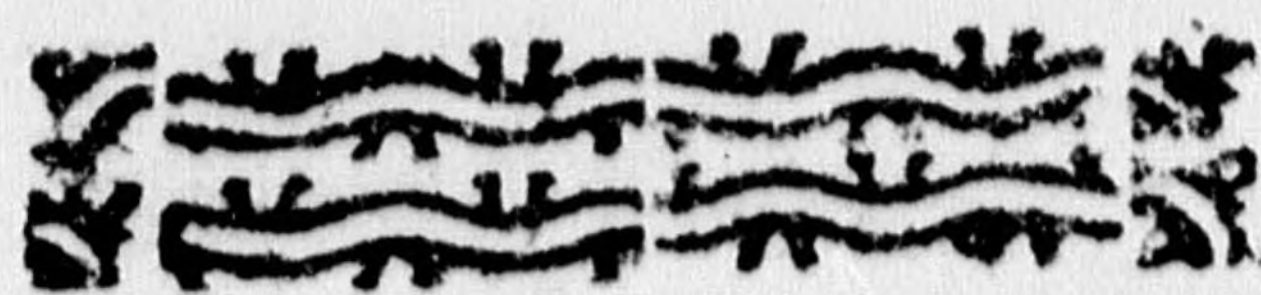
Mind két rendbéli emlékeztető pénzek, feles számmal veretnek aranyból és ezüstből: mellyekkel a' jövő Hónap' (December) elein, indul-el *Nápoly* felé

felé Gróf Szétsényi Ferentz ő Excell. ája. Sok ezerekbe kerül ez a' hoszizas út ő Excellentiájának, mivel tsupán maga költségén teszi azt; de azért, soha sem volt még örvendetesebb útja: mert tudja, hogy Hazája' ditsőségeért utazik, mellynek áldozni fő gyönyörűsége.

A' F. Udvari Magyar Kamara a' Budai Helytartó Tanátstól ezen hónapnak elejével elválván, már a' maga dolgait különös Tanácsokban folytatja. Említettük vala már, hogy ezen F. Magyar Udv. Kamarának Prézelsévé Kints Tárnak és valóságos belső Státus Tanácsos Mélt. Szétsény Ur tétett vala 10-ezer forint elztendei fizetéssel; All Prézelsévé pedig B. Ortzy László Ur, 6000 forint fizetéssel. — Ezen Magyar Kamarának, a' Prézésén kívül, 11 Tanácsosai vagynak a' Királyi Ügyek Igazgatójával, 10 Titokúkjai, és ugyanannyi Concipistái; a' számos alsóbb Hivatalbélieken kívül. Erről a' Kamaráról azt hiszik némelly előre látó Politikusok, hogy a' maga hajdoni helyére Posonyba fogna a' jövő elztendőben költözni. 's t. . . . — Az Erdélyi Királyi Kints Tár is minden órán a' Kormány-széktől elválasztva hajdoni lábára állandó.

Sz. Leopold egész *Austriának Patrunussa*, azért ma, valamint hajdon, innepet ülnek itten; de semmi nevezetes Udvari pompa nem lézen: sőt úgy értjük, hogy Felséges Urunk *Kloster Neuburgba* fogja a' máj napot tölteni.

A' két *Synatbéli Deputatió* már Bétsben vagyon, és ezen *Synatoknak* minden munkálkodásaikról minden órán bővebben fogunk írni; annal is inkább, mivel mindenek nyomtatásban fognak kiadattatni, mihelyt a' ki dolgozott tziel tökéletességre menénd. — Addig is a' *Tzula*, az a' *Debretzeni Réf. Kollegyombéli* fátális kiss harangotska, melyet akkor szoktanak vala meg húzni, mikor a' hajdani nagy fülü világban, sőt ez előtt tsak 3 elztendőkkel is a' *Togátusokat* a' *Kollegyom* Udvarán magyaró-fa botokkal szokták vala orvaslani, és ki-

Béts. — Szerentsénk vala látni azon emlékeztető pénzeket, mellyeket veretett kedves Hazánk, a' *Nápolyi Király*' 's *Királyné*' tiszteletére, ugymint a' kik nem tsak nevelni kívánták, magok felséges jelenlétekkel a' múlt esztendőben tartatott Magyar Koronázás' ditső tzeremoniáját; hanem a' Magyar öltözetnek fel-vételével-is méltóztattak Nemzetünket meg-tisztelni, 's eránta viseltető kegyes indulatjokat meg-bizonyítani. — Két félék az említett pénzek: a' nagyobb, egy tallér; a' kisebb pedig egy tizes nagyságú. A' nagyobb pénznek egy oldalán szemléltetnek a' *Nápolyi Király*' 's *Királynénak* jól el talált Mejj-képeik (*buste*) magyar köntösben; más oldalon pedig az ő Felségek' jelenlétekből vett örömet ábrázoló figurák, azon idő' számával edgyütt, mellyben szerentséje lehetett kedves Hazánk-nak ő Királyi Felségekhez. Olly felségesen készült mind a' két pénz, hogy belső meg-indulás, és elégedés nélkül nem lehet azokat szemlélni. Igen naay figyelmetéséget érdemel, kivált ez a' szép és fontos reá-írás, melly mind a' két pénzen olvastatik: *Ex Decreto Statuum & Ordinum Hungariae. (Magyar Ország' Státusainak és Rendjeinek végzésekből).* — Ezek valóban az első pénzek, mellyek Hazánk' Státusainak 's Rendjeinek nevekkel díszeskednek, 's azoknak virágzásokról, és tehetségekről, minden idegen Nemzeteket meg-győzhetnek. — Az említett végzésnek első hallása is mindjárt drága indulatokat, 's igen jó gondolatokat gerjesztett azokban Nemzetünk eránt; és mivel már most a' látás még többet tesz a' hallásnál: gyönyörködve hiheti minden Hazafi, hogy ugyan azon pénzek által, mellyekkel meg-tisztelte Hazánk a' *Nápolyi Felségeket*, magát hasonló mértékben meg-ditsőitette egész *Europa*' szemei előtt.]

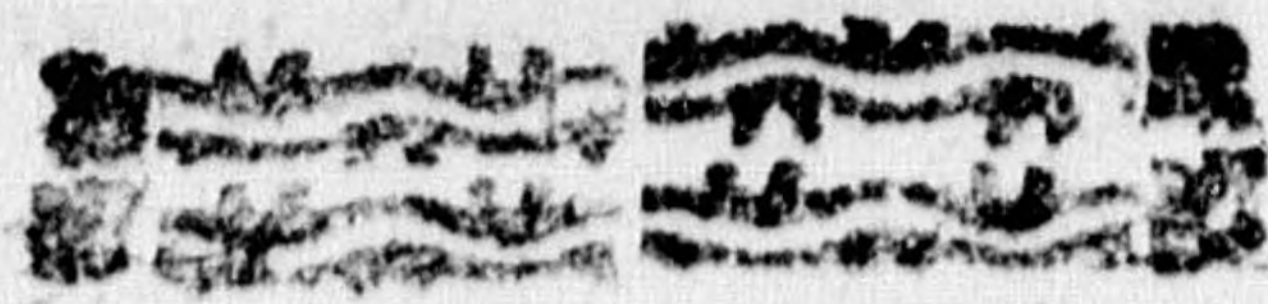
Mind két rendbéli emlékeztető pénzek, feleszámmal veretnek aranyból és ezüstből: mellyekkel a' jövő Hónap' (December) elein, indul-el *Nápoly* felé

felé Gróf Szétsényi Ferentz ő Excell. ája. Sok ezekben kerül ez a' hofzfas út ő Excellentziájának, mivel tsupán maga költségén teszi azt; de azért, soha sem vólt még örvendetesebb útja: mert tudja, hogy Hazája' ditsőségeért utazik, mellynek áldozni fő gyönyörűsége.

A' F. Udvari Magyar Kamara a' Budai Helytartó Tanátstól ezen hónapnak elejével el-válván, már a' maga dolgait különös Tanátsokban folytatja. Említettük vala már, hogy ezen F. Magyar Udv. Kamarának Prézelsévé Kints Tárnak és valóságos belső Státus Tanátsos Mélt. Szétsény Ur tétett vala 10-ezer forint esztendei fizetéssel; All Prézelsévé pedig B. Ortzy László Ur, 6000 forint fizetéssel. — Ezen Magyar Kamarának, a' Prézésén kívül, 11 Tanátsosai vagynak a' Királyi Ügyek Igazgatójával, 10 Titokuakjai, és ugyanannyi Concipistái; a' számos alsóbb Hivatalbélieken kívül. Erről a' Kamaráról azt hiszik némelly előre látó Politikusok, hogy a' maga hajdoni helyére Posonyba fogna a' jövő esztendőben költözni. 's t. . . . — Az Erdélyi Királyi Kints Tár is minden órán a' Kormány-széktől el-válozva hajdoni lábára állandó.

Sz. Leopold egész *Austríának Patrunissa*, azért ma, valamint hajdon, innepet ülnek itten; de semmi nevezetes Udvari pompa nem lézen: sőt úgy értjük, hogy Felséges Urunk *Kloster Neuburgba* fogja a' máj napot tölteni.

A' két *Synatbéli Deputatio* már Bétsben vagyon, és ezen *Synatoknak* minden munkálkodásaikról minden órán bővebben fogunk írni; annal is inkább, mivel mindenek nyomtatásban fognak kiadattatni, mihelyt a' ki dolgozott tziel tökéletességre menénd. — Addig is a' *Tzula*, az a' *Debretzeni Réf. Kollégyombéli* fátális kiss harangotska, mellyet akkor szoktanak vala meg húzni, mikor a' hajdani nagy fülű világban, sőt ez előtt tsak 3 esztendőkkel is a' *Togátusokat* a' *Kollégyom* Udvarán magyaró-fa botokkal szokták vala orvaslani, és ki-

tsapni, ugy értyük, hogy számkivettettetett a' Mú-
sák műhelyéből. Bóldog Isten! be vastag *Moralis*
Filosofia! Egy ifjú indulatokat formáló erköltsi mű-
helyben Baromi eszközökkel élni. A' *Debretzeni* 's
más *Kollégyomok* Profefsorai többé Püspökök nem
lehetnek; a' Profefsorok alája vagynak a' *Superin-*
tendentziáknak vetve, és ennek számolnak, e' né-
kiek fog parantsolni. A' Deákokat ez után nem
kötelezik a' Profefsorok esküvéssel. Nem büntetik
pénzel; és sok afféle hasznos és bölts rendelkezéseket
tett a' 'Synat. — A' *Debretzeni* Traktus arról is *Pro-*
jectumot adott vala a' *Budai* 'Synatnak, hogy a'
Prédikátornék ruháját határoznák meg, mellyet vi-
seljenek ezután. Ezt a' bölts 'Synat le nevette 's
azt mondotta: nem a' 'Synat tzéjára tartozik a'
Prédikátornék szoknyája 's tzipellője — maga iga-
zittsa *Jákob* a' maga *Rebekáját* 's *Leáját*.

Az *Eszterházy* Antal 2 Táborig Batalionnya mé-
gyen *Györbe* szállani, *Posonyba* a' fő Hertzeg *Fer-*
dinánd 2 táb. Bat. *Bazingba* pedig ennek 4 dik Ba-
talionnya. A' *Károlyi* (*János* fő Hertzeg) 2. Bat.
Szegedre, és *Devinsnek* 2 táborig Batalionnya Nagy
Váradra. — A' *Branovátz* Szabad seregének Ha-
ránbasája *Constántin Oldian*, 15 forint minden hó-
napi Penzioval ajándékoztatott meg ő Felségétől. —
A' Pénz és az Arany s' ezüst Bányák Udvari Kama-
ra Prézesse *G. Stampfer* Ur olly terhes nyavallyá-
ban fekszik, hogy életéhez semmi reménység nem
lévén, az utolsó kenettel is éltették.

Pestről ezeket írják. — Itt az idő ollyan ke-
ményen viseli magát, hogy már a' hidnak el bon-
tásához kezdettenek, és ennek karjait kezdték is
el hordani. Ezen nagy hideg miatt még a' vásár
sem fog itten igen népesen kiesni; mivel sok meg-
terheltetett hajók a' *Dunán* nem mértek útnak in-
dúlni. — A' *Portának* minden rendelkezéseiből ugy
láttzik, hogy a' véllünk való szomszédságot igen
barátságos kötelekkel akarja öszve kaptsolni. Hel-
lyes ok és a' *Belgrádi* Basának Palsusza nélkül egy
Török.

Töröknek sem szabad hozzánk által jöni, ezt tartoznak a' tollünk hozzájuk által menő miéink is tselekedni. Egy hozzánk által jövő Töröknek sem szabad magával semmi fegyvert hozni. Belgrádba vizsgálja menni, a' régi lakosok között, még csak egynek is meg nem engedtetett. — Közelebbről igen kemény fenyegetődzések mellett hirdettette ki a' Basa, hogy Belgrádban senki is a' Törökök között az utzára fegyveresen ki-lépni ne mérészellyen. Ez előtt a' Keresztények éttzakának idején éppen nem bátorkodtak az utzákon járni: most azt mondják, hogy ezt is bátran tselekedhetik, és a' Kaféházakban mulathatnak. Ha valaki valamely Törököt fegyveresen széllyel járni meg lát, szabadságában vagy on agyon ütni, és fejét a' Basához vinni. A' Serviaiak között ki-hirdettetett, hogy 2 esztendő alatt leg-kisebb adót sem tartoznak. Ha ennek az időnek lefolyta alatt valaki valami Serviai jobbágytól erővel valamit venni akarna, ennek szabad lészén amaszt meg-ölni. Két esztendő el-múlva Uradalmokra fog egész Szervia felosztatni, és Földes Uraknak által adatni: de ezeknek 5 esztendő alatt tsupán csak a' termésnek tizedét lészén szabad a' magok jobbágyaiktól kivánni. Ezen 5 esztendőknél is el-telések után esztendőnként 50-ezer forintot fog Szervia a' Portának portzioba fizetni, és annak utánna, a' Földes Urak is tellyes Jussal élhetnek Jobbágyaik iránt.

Romából azt írják Okt. 7-dikén, hogy a' sz. Pápa jobban érzi magát, és kevés napok múlva ismét 6 ritka kegyességű Lelkeket fog a' meg-bóldogúlt Lelkek közzé számlálni. Ezek között ketten a' Sz. Ferentz követői, egy a' Sz. Klára Rendgyebéli Apátza, hárman pedig Kaputzinusok vóltanak.

NB. *Hála Istennek!* Az ifjú Gróf Károliné | Ő Nga ma délutánni 2 órára 40 pertzentéskor, szerentsésen hozza egy kedves Kiss-aszszonykát a' Világra.

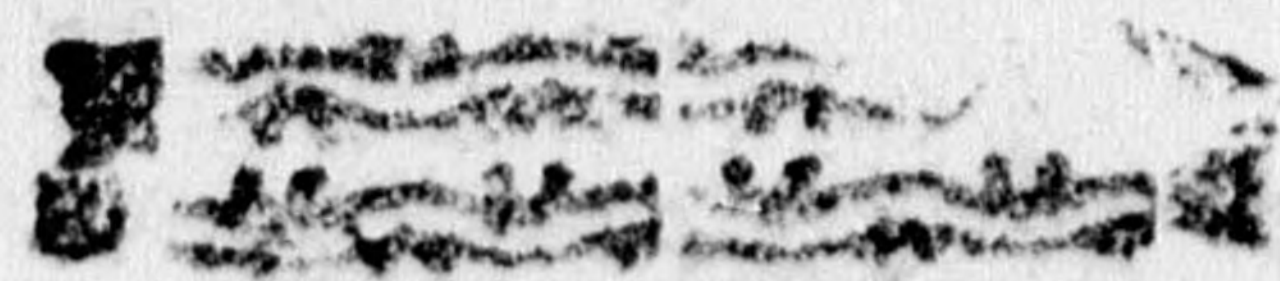

Pest 11-dik Oktober. — Magok okozzák a' Magyar Urak 's Aszszonyságok, hogy sokan roszsz vélekedéssel vagynak a' kurta Magyar öltözetről.

Csak tóldasd már Pajtás! hofszabbra ruhádat,
 Hányd-el kalpagodat, tsákódat, gutsmádat,
 Vise tük — már elég — meg-unták, Nagygyaink,
 'S ma hólnap ujj törvényt szabnak Aszszonyaink;
 Addig bü bajolnak; hogy Nemem' tsúfjára
 El hagyatol, 's magad maratlsz nem fokára. —
 Az illy mohonn kapott házi Istenkéket,
 Szél jön — mind el hordja mint a' por 'tsibéket,
 Magyar szél pedig ez, ha szabad ugy szólni;
 Nemzetem kezd ismét idegent majmolni:
 Leg elébb-is Magyar rövidli, nem Német,
 Nyers testemre szabott kurta kis mentémet.
 Unkomod azt mondja. — Ezt hát el-vetette,
 Prémzett, vagy prémetlen kaput kell helyette.
 Kalap már, nem süveg feje-takarója,
 Lyuggatott *dalmány-tsúf* a' mellyre-valója;
 Mellyen által taréjt ereget mejjéről,
 El-akar repülni, azt vélnéd meszszéről,
 El-hányta bajuszsát kit nem rég nevele,
 Hogy ez a' Magyarság' alkalmatlan jele
 Tüzesített vassal égetett, 's magasson
 Tornyolt haj bodrokkal meg-ne piszkoltaison,
 Az egy Magyar *Nadrág* marad még végtére,
 Az is tán tsak annak emlékezetére:
 Hogy a' kik nemünktől ennyire távoztunk,
 Magva szakadt Magyar *ágyékból* származtunk
 Fejünkről 's mejjünkről meg-nem ismernének,
 Mutatjuk, mi hijja Nemünk' jól-léttének?
 „Csak tóldasd hát Pajtás! hofszabbra ruhádat,
 „Hányd-el kalpagodat, tsákódat, gutsmádat,
 Cseréld, vagy tsúfítsd-el a' szép Magyar fejet, —
 Egy görbe bitsakot köss Magyar kard helyett,
 Mert már Nagygyaidnak annyira szokása,
 A' Magyar viselet' el-hagyogatása:
 Hogy az által-kötött 's ékesen' ki-hányott
Nadrágba 's mentébe' járó egy néhányat

Ma hólnap *negédes Kurutzoknak vélik,*
A' miatt, hogy lokan tollokat tserélik. —
Raggass pókhálókat Alszyonyid' fejére,
Tedd ki szépségidet tsudákért tserére.
Csináltass selyemből sir-halom formákat;
Mázold-bé festékekkel a' leg-szebb pofákat.
'S így sűrű hálóval takarván képeket,
Imádd e' bajoló szép Kisérteteket:
A' kikiről nem tudnád kit, 's mit szégyenlenek?
Azt e'? hogy a' többek mint ők nem ilyenek.
Vagy azt, hogy a' Nemzet ellen olly bünt tettek,
Mellyért szem-fedelst élve érdemlettek.
Vagy pedig tyúk-kosárt tsinálván hajából,
És azt is nevelvén idegen fajtából,
Tedd ijesztő fejét öt hat akkorának,
Mint az Alszyony-fejek vagy régen valának,
Vagy a' minap egy kissé idő fordulattal.
Csinosan öltöztek kitsiny Sodrozattal.
'S az illy képtelenül meg-neveltt fejére
Rakj, mint gólya-fészket a' Ház-tetejére
Ama' leg-szebb Magyar fejkötő formákat.
Gúnyoló, öklömnyi kisdéd maskarákat:
Vagy pedig, egy hosszú — alól karimázott —
'S az eget bolzontó kürtő forma vázot. —
Ügy tüzz a' mejjekre hálós kezkenőket
Mellyeket példázzanak ki-düllyett emlőket,
Hogy abba minden szem belé kátsinthalson,
'S belölé magának gúztust tsinálhalson.
Egészízen is látni ollyat, mint lehetett
Éva, még Edenből ki nem kergettetett:
'S úgy ruházd alól-is ez Alszyony Remeket,
Követvén mindenben az idegeneket,
Hogy ha holt Eleink ma fel-ébrednének,
'S látn k, mit tsinálnak mind ifjak mind vének?
Formánkat el-véttve mint játszunk az éggel,
'S hova temettük el puha délczegséggel
Azt a' természeti magyar nyerseséget;
Vagy meg nem ismernék az szép nemzettséget,
Vagy hóltra rettenvén e' tsúf unokának
Képitől a' sirba vizsiza rohannának.

„ Csak tóldasd már Pajtás! hozszababra ruhádat,
 „ Hányd-el kalpagodat, tsákódat, gutsmádat.
 Ma hólnap, maga lesz Országunk' elsője,
 A' katonás magyar köntös' viselője:
 Már a' Magyar maga szégyenli viselni:
 Sőt azt, hogy viselte kezdi szégyenleni.
 Vóltunk minap .. vóltunk .. de magunk hagyattunk,
 Sőt ha meg gondoljuk tsúfúl meg tsalattunk;
 Vérünk' és tulajdon vérek bolszontóji,
 És a' sok idegen Isten' imádóji,
 Úgy bántak az ékes nemzeti ruhákkal,
 Mint mi a' fársángi költött áll-ortzákkal:
 Fel vették de nem úgy mint tulajdonjokát,
 Hanem tsak mint szívet titkoló rongyokat:
 Bóldog *Epochánkból* fársángot tsináltak,
 'S ön' magokból olyan vázokat formáltak,
 Mellyek kívül ugyan Magyar színt mutattak,
 De belől idegen szívet lappangtattak.
 'S már most mikor látják, vagy is kezdik hinni,
 Hogy nem olly nagy vétek nem Magyarinak lenni;
 El-hányják fel zedett páva tollaikat,
 Sőt hogy fel vették is szégyenlik magokat.
 Sőt .. irtózás! .. azt is kezdik szégyenelni,
 Hogy a' Magyar Nemzet' nevét kell viselni.
 'S hirtelen a' dolgon olyant fordítottak,
 Sok némelly Magyarától, de rozszúl fajzottak:
 Hogy azoktól várnak kopasz mentségeket,
 A' kik nem tsúfolják, mint ők, nemzetjeket.
 Magoknak ez tsúf szó tetteik' mentsége,
 Ideje van úgy mond, hogy már legyen vége:
 Ideje el verni a' mély részegséget,
 'S visszra bolondozni az esztelenséget:
 Vagy ha ki erzénnye' örökös kárára,
 Fel kapott a' világ' fényesebb póltzára,
 Szégyen, azt gondolja, olyan öltözetben
 Jární, 's jelenni meg nagy gyülekezetben,
 Mint a' kiknek rangja annyit nem tenyészett,
 De egy-fo mákká tett a' Nem 's a' természet.
 Vagy tán Attyaik is, magok' jobb forssában,
 Szalmás házban laktak egymás' szomszédjában.

'S ha e' miatt ofztán ki-kopik mentsége,
 Látván hogy nints neki olly nagy külömbsege
 Mások felett, a' kik vele egy nemzetből
 Származtak, sőt néha egy vér eredetből,
 Rá-fogással szinli szive duzzattságát,
 'S vádolja a' ruha alkalmatlanságát.
 „Csak tóldasd hát Pajtás! hofszabbra ruhádat,
 „Hányd-el kalpagodat, tsákódat, gutsmádat.
 És a' mint fel-vetted őket minapába'
 Temesd-el öseid' hideg sir halmába.
 Tedd bé velek vitéz Atyáink' tsontjait,
 Kik e' két Fő Város' ditső Vár-falait
 A' vérünkön' hizott Töröktől nagy Haddal
 El-vették, ez előtt tsak nem egy századdal.
 Vitéz öltözetünk azokat illeti,
 Még mi nem ismerjük mi az a' *nemzeti*?
 'S melly nagy kints, akármelly egy okos Nemzetben,
 Változást nem tenni sem az öltözetben,
 Nem az azzal járó vér tsereberében,
 Hanem meg-maradni a' maga bőrében. —
 Temesd-el hát; temesd Anyáid' sirjába.
 Tégy rá követ 's ezt ird a' kö oldalába.
 „Ide egy Nemzeti köntös temettetett,
 „Melly maga Nemétől addig üldöztetett:
 „Hogy utóbb a' Nemzet maga szégyenlette,
 „És itthon, idegent veve-fel helyette:
 „Csak minap kele fel egyszer a' sirjából,
 „'S most ismét a' *lágyság puha* párnájából
 „A' *szél* annyi *pelyhet* hordott szépségére,
 „Hogy illy idegennel bagzott tsúf léttére
 „Maga is magának ujj halált gondolna,
 „Hanem-ha most önként el-temették vólna.

Buda. 18. Oktob. — A' miket mostanában a'
 a' *Kurirban* olvashatni a' Budai és Pesti 'Sinatok fe-
 lől, azoknak némelly része hijjános tudósításból e-
 redett; leg-jobb leszzen meg-várni a' 'Sinatból ren-
 delt Követ Uraknak Bétsbe érkezését, és a' Felség-
 nek helybe hagyását, a' mikor ofztán a' 'Sinat'
 mun-

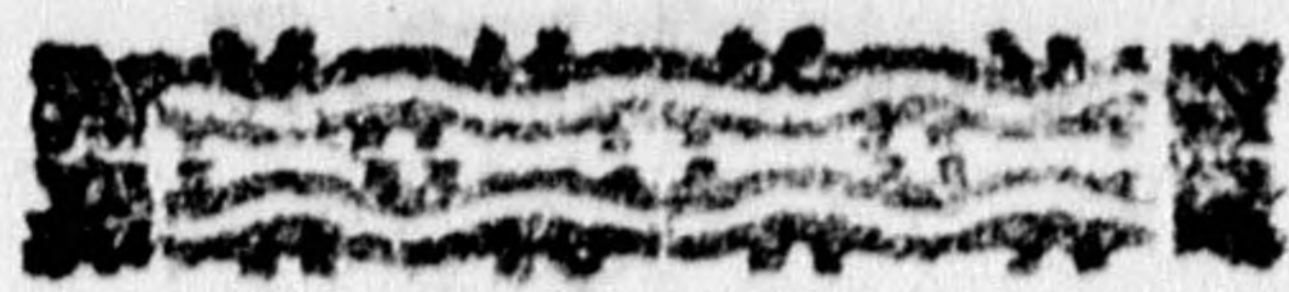

munkálkodási, és a' ki-dolgozott törvények nyomtatásban ki-fognak adattatni. Addig pedig ezek a' miket irok leg-bizonyosabbak.

Az öt rendbéli elegyes *Deputatiók* el-végezvéen munkálkodásaikat, rendeltetett ismét mind a' két részről egy nagyobb Deputáció; 40 személylyekből álló, melly Deputáció az öt rendbélit rendbe szedte, de benne semmit változtatni szabad nem vala; Ezek tehát referálván az egész munkát, fel-olvastott mind a' két Gyűlésben, és a' már fel-olvasott *Kánonoknak Stilusba vétele*, és a' mennyire lehetett a' két 'Sinat' Értelmeinek is egyeztetése (Projectum képpen) a' hol tudni-illik különböztek, a' Deputációk' Notáriusaira bizattatott. Meg-is lett volna nagy részént az egyezés még a' Stilusban-is, hanem ha a' Pesti 'Sinatban némelly Egyházi és Világi buzgó Atyafiak a' *Concordántziáról* tett kérdést olly erősen nem fogták volna, hogy az ellenkezők buzgóságtalanság gyanújába kéntelenítettnének esni, Egyébaránt által esvén a' két fél mindeneken, Budán 13 dikban, Pesten pedig 14-dikben az egész munka el-olvastatott, és Budán ugyan minden Deputátus Uraktól négy Exemplárban (Pesten ugy tettik hatban) Subscribáltatott: és a' Bétsbe vitel végett M. G. *Teleki Josef* és Ifjabb *Rádai Gedeon*, és T. T. *Kármán Josef* és *Szöke Ferentz* Uraknak által adattatott, erga inpetrandam ratificationem Regiam Synodaliter Publicandam.

Némelly munkák a' Synodusnak el-ozzlásakor bizonyos személylyekre bizattattak, ugymint a' többek között az Énekes Könyvnek igazítása (a' Helv. Conf. lévőknél) melly munkában a' Világi rendből M. G. *Teleki Josef* és *Horváth Adám* Urak; az Egyházi rendből pedig nyóltzan, 's azok közt Fő Tiszt. és T. T. *Hunyadi Ferentz*, *Kármán Josef*, *Szönyi Benjamin*, és *Pézteli Josef* Urak fognak foglalatalkodni.

Kolozvár 29-dik *Oktob.* Itten egy néhány napoktól fogva, ottan ottan húll a' hives őszi első; ma pedig a' hó-is, a' mellyre még szükségünk tellyes-

lyességgel nintsen, mind azért, hogy nem 'tsak nálunk, hanem a' Mezőségen is a' nyári hófűzű szárazság, az után a' Törökbúza szedés, mostan pedig a' Szüret miatt, a' Gazdák többnyire őszi vetéseket meg nem tehettek; mind azért hogy meg-estvén már nálunk is a' Szüret, mely nem volt ugyan olly bőv, mint a' Tavaji; mindazonáltal jobb lesz a' mint mutogatta magát a' Dézmán, hol a' hórondonak aknáján egy ölnyire-is fel-ugrott a' Must, a' Szőlőfákat is el kellene takarítani; egyszersmind pedig a' tűzi fának irgalmatlan nagy drágasága miatt, még a' nagy hidegen éppen nem kapunk. Most valójába nagyon sokba kerül a' Házi-meleg. — Azt lehet mondani, hogy ezen tekintetben mi Városiak, a' *Jérémiás* siralomában vagyunk. — Tegnap előtt egy Polgárnak hét elztendő Leánykáját meg-ölé egy kis réz pénz. Ez előtt két elztendővel, hasonló társaival játszodozván a' meg hólt Leányka, a' kis pénzt szájába vélti, 's mondja társainak, keresétek most, de meg nem kapjátok; azonnal keresni kezdi nálla a' többi, e' pedig hirtelen lenyeli. A' gyermek szülői Borbélyt tanálnak meg, tanátsollyák, hogy mi tévők légyenek, az a' felelet: hogy egy hónapig vigyázni kell, ha alól ki-jön-é? ha ki nem jő, a' gyermek vagy két elztendeig elviszi, de az után meg-hal. Ugy is lett, mert a' pénz ki nem jövén, a' gyermek sinleni kezdett, az édes ételt, és gyümölsöt nem ehette, hanem szüntelen savanyut, Káposzta-sós levet, Ugorkát, Etzetet, annyira, hogy ha engedték volna, egyszeribe egy kupa etzetet meg-ivutt volna, véghetetlen sok káposzta levet ivutt meg. És minekutánna el-halálozott, szülői fel bontattatták, a' belső része az egy Tüdőin kívül, nevezetesebben a' béle egészen megveszve tanálatott, és nem volt egyéb benne, mint két maréknyi rozsz meg-veszett matéria. A' felbontáson jelen volt Doktor Ur azt mondotta, hogy a' pénz benne el-olvadott. A' kik a' halottat látták, azt beszélték, hogy gyermekben soha olly nagyon meg-dagadott és fel-futt hasú halottat nem láttak,

láttak, 's ennek nevezetesen a' hasa olyan zöld volt, mint a' zöld posztó. Szükséges azért a' Szülőknek vigyázni arra, hogy gyermekeik pénzrel, gyűszűvel, gyűrűvel ne játszodjanak, mert az effélével való játszodásoknak ilyen, és fülladás-is a' szomorú következése. Erre példa is vagyon. De nem tsuda, mivel nálunk szokás az, hogy a' tse-tsemő és kitsin gyermekek mikor firnak, hogy elhalgassanak, a' félüket adnak kezekbe 's játszodtatják velek, 's azonban szájokba vészik, vagy torkokon akad, vagy le-nyelik, 's halál a' vége. Büntetésre méltó hiba, és szokás.

Külső Országokat illető elegyes történetek.

„Bámulok, midőn magunkat egy dolognak meg határozására lépni, késedelmezni szemlélem! Mintha talám abban az időben élnénk, midőn a' Kapitányokat és Oberstereket meg büntették, a' Generálisok pedig ugyan ezen vétkes dolgot büntetetlenül tselekedhették. Törvényeink' leg nagyobb érdeme az, hogy egyenlőségünk ezen fundálódik. A' Törvény tsak Polgárokat ismér: és ugy tartozik közzüllünk a' kitsinyeket, mint a' *Nagyokat* által-mazni. Tégyük le már valaha bal vélekedésünket, melly szerint ezek a' *Nagyok*, a' Király és Nemzet között a' szükségesképpen való közbenjáróknak tartatnak. „

Ezeket a' szovakat Oktob. 24 dikén a' Lengyel Diætának közepette mondotta el egyik Deputátus. Alkalmatosságot pedig az ilyen beszédekre a' szolgáltatót, hogy egy néhány rendbéli Lengyel fő Méltóságok, kik a' Revoluzionak nem baráttyai, és a' kik e' miatt Lengyel Országot már rég hogy oda hagyták, hazájokba még máig is vissza nem tértenek. Ezek ellen vagynak a' fellyebb való szavak intéztetve. Sokan vagynak a' Députátusok közzül mások-is, kik az ilyen hazájokon kívül mulató Lengyel nagy Uraságoknak, kik között a' *Potokki és Rzewuszký* nevek leg félelmesebbek, vagy hazajötöket, vagy meg-büntettetéseket kívánnyák.

Mitsoda itélettel légyenek a' *Hertzberg*ek közönségesen a' mái világi nevezetesebb Revolutziokról, méltó meg-olvasni ennek meg itélésére a' Pruszsziai Grof *Hertzberg*nek azon beszédét, mellyet Okt. 6. dikán a' Tudományok Pruszsziai Királyi Akadémiájának Gyűlésében, a' többek között e' következő szókkal mondott-el. „

„ Szemlélői vagyunk mi most ama' hires Frantzia Revolutzionak, mellynél rend kívül valóbbat nem mutathatnak még eddig a Historiák, 's a' melly által ezen időbeli Filozofusoktól meg-világosított, és fel-serkentetett Frantzia Nemzet olly Polgári Alkotványt állit-fel, a' mellyet magára nézve leg jobbnak, 's még az Angliainál-is külömbnek itél: edgyesítvén, vagy elegyítvén a' Monarchiát a' Közönséges Társasággal; tévén a' törvényadó hatalmat a' Nemzet' tulajdonává; a' végre hajtót pedig a' Királyévá; ki azonban alája vagyon vetve a' Nemzet' Képviselőinek. — Nem az én dolgom, nem-is ide való, 's nem-is tartom töllem ki telhetőnek, hogy én előre meg itéllyem ezen Revolutzionak betses vóltát, 's jövendőbeli sorsát; de ugy tartom, ki ki meg fog egyezni ezen állatásomban, hogy bátor eszközül szolgálhat-is az említett Revolutzió, az előbbeni, inkább *Aristokratika* talám, mint *Demokratika* Frantzia Monarchia' hibáinak meg-jobbitására, 's orvoslására; a' Nemzet' terhének, jobb gazdálkodás, és a' nagy adólságoknak le-fizetése által való könnyebbitésére; 's az igazgatásnak (mellynek formája nagy részben *közönséges társaságává* vált) mérséklettebbé, idegen vagyokra kevesbbé ásitozóvá, 's Angliával, és Pruszszzával egyezőleg, azon nagy eszközök által, mellyekkel bir Frantzia Ország, *Europa* hatalma', és köz-tsendelése' egyarányuságának fenn tartására hajlandóbbá való tételére — ugyan tsak óhajtani lehet, hogy bártsak ezen Revolutzionak meg készülését ne bélyegezték volna meg: a' Népnek nagy mértékben való erőszakoskodása, 's fel forrottsága; a' Nemzet' mind belőlről, mind kívülről való Kép-

vise-

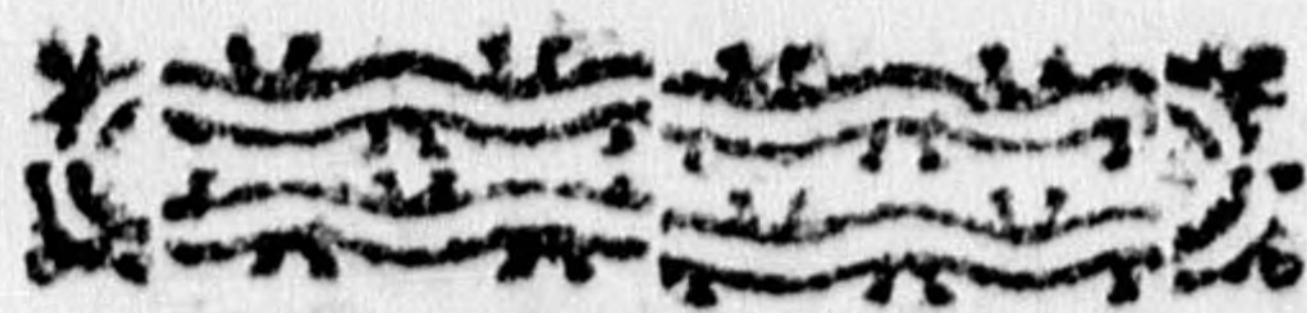

viselője' a' Fejedelem' méltóságának, és személlýének nagy meg-alatsonitása; a' izületés', és tekintetek' (rangok) külömbségének el-törlése, mellyek hasznosok, és szükségesek akárminémü Igazgatás alatt-is, a' vetélkedésnek fenn tartására, 's a' Haza' szolgálatjára alkalmas Embereknek képzítésére, mint én ezt, közelébbi Akadémiai Értekezésemben, főképp' a' *Török Birodalomnak* példájával meg-mutattam; az Ember' julsainak nagyon mezfize való ki-terjesztése, 's azoknak szabad tettzéstől, és a' Monárchiai Despotismusnál veszedelmesebb Demokrátibus Despotismustól függökké való tétele által. „

„ A' Lengyel Nemzet (igy folytatja Beszédét az Orátor) fel-serkentetvén, kétttség kívül a' Frantzia Nemzetnek példája által, uj példáját adja egy olyan Revolutziónak, mellynek végbe vitelet szebb rend, 's a' Nemzetnek nagyobb maga mérséklése tzimerezett, 's a' melly olly szerentséssé teheti ezen Nemzetet 's az ő Konstitutzióját, valamennyire csak meg-engedheti Lengyel Ország' fekvése: ha t. i. olly maga-mérsékléssel, és böltsésséggel tudja ő a' maga Konstitutzióját fenn-tartani, 's mind kívül, mind belől használni, mint a' minémü maga mér-zéklés, és böltsésség szülték azt, 's hozták első mozgásába, és tellyesedésébe. „

„ Nem igen lehet tölle tartani, hogy más Europai Nemzetek kövessék egy könnyen a' Frantzia Revolutziot; 's himet kívánnyanak arról varni. „

„ Mindnyájan látták a' tüzes hebehurgyaságot, és nagy illetlenségeket. Nintsen-is semmi más Nemzetnek az a' hirtelen fel-lobbanó termélfzeti tulajdonsága, mint a' Frantzia Nemzetnek; 's nintsen most egy-is olly súlyos tereh és igazgatás alatt, mint volt a' Frantzia Nemzet. A' mostani Igazgatás-formák, főképp' a' Monárchiaiak, mind mérséklettebbek lettek Európában; szép rend, 's elevenség által mutatják-ki magokat, 's mind inkább tulajdonokká telzik magoknak azon Igazgatás-formájának édeségét, melly Közönséges-Társaságinak (*Repubblica*

blicana) neveztetik, 's a' melly fok helyeken keményebb, mint *Monarchiai*. A' Pruszziái Igazgatás-formáját *Despotikának* tartják más Tartományokban, mivelhogy már előre azt a' vélekedést szitták bé, 's nintsen helyes esméretek felölle: pedig valóságos értelemben nem az, sőt talám egy a' legengedelmesebb, és igazabb Igazgatás formái közül Európának, mint én ezt 1789-dikbéli különös Értekezésemben megmutattam, valamint minden azutáni Akadémiai Értekezéseimben is, II. *Fridrik*' utolsó, 's II. *Fridrik Vilhelm*' első esztendőnek példája által. Újj próbáját hozhatnám én fel annak, a' múlt esztendőbéli Igazgatás' folyamattyának elő-adása által; de erre nintsen időm; 's más részről az is igaz, hogy a' Király nem fordithatta a' múlt esztendőben maga egész figyelmetességét a' maga Tartományainak belső ki-szolgáltatására, 's ezeknek mind azon jókban való részeltetésére, melyeket a' fellyebb való esztendőkben tapasztaltak ő velek a' két Igazgatások, mivelhogy abban kellett néki igen foglalatosnak lenni, hogy *Szisztovi* közbenjárása által, fogantatásá tehesse a' *Reichenbachi* végzést; 's tökéletességre hajthassa a' közönséges Békelességnek nagy munkáját. Részemről, olly törekedéssel dolgoztam én abban, valamilyen tsak egy Embertől és Hazafitól ki-telhetik; 's nem a' buzgóságbéli fogyatkozás okozta, hogy iparkodásom tökéletes meg-elégedést nem nyerhetett, és hogy kötelesnek kellett magamat esmérnem, véget vetni 46 esztendőig tartott Státus Kantzelláriusabéli pályámnak, 's más foglalatosságra fordítani egész tehetségemet, ugy mint Társaságunk' szolgálatjára, 's a' mi pár nélkül való II dik *Fridrikünk*' vóltaképpen-való Historiájának készítésére. „

Különösön nem tettett sokaknak a' Lengyel Deputátusok között az, hogy némellyek a' Lengyel nagyobb Uraságok között — a' mint tartott — H. *Potemkin*nel a' haza dolga iránt együtt tanátskoztanak, 's nálla *Jászfiban* is, kevéssel halála előtt, meg-jelentenek vólt. — Némelly Deputá-

putátusok azt javasolták itt Okt. 28-dikán, hogy az ugy nevezett *Starostaságokat*, az az a' Korona örökségeit, mellyek eddig elé egy 's más privát személyeknek árenda formálog bizonyos elztendőig szoktanak vólt által adattatni, leg-halznosabb lenne áruba botzáttani és el adni.

A' Török Birodalomban még máig sem szünt meg a' Pestis, különösön kezdett pedig Egyiptomban uralkodni, mellynek fő Vároisában *Kajróban* egy néhány hónapok alatt közel 200 ezer emberek múltanak-ki a' világból, és ezek között tsak *Bégek* 12-ten tanáltattanak. — Ezen alkalmatóságot ama két nevezetes *Bégek*-is u. m. *Ibrahim* és *Murat* — kiket a' mint minden tudja, a' mostani Török háborunk előtt egy kevéssel, nem kitsiny bajjal tsendesíthetett vólt le a' Törökök Tengeri fő Vezére — a' magok hasznára akarván fordítani, ezen Pestis alkalmatóságával minden ellent állás nélkül bé-szállottanak *Kajróba*, 's magokat az Országnak Urává tették.

A' Frantzia Nemzet igen ditséretesen utánna vette magát a' rajta fekvő adólságainak le fizetésére. Már 71 Departmánokból tudósítás érkezett a' N. Gyűlés elejébe, hogy ezek magok között a' réájok eső 270,343,800 Livra portzió pénzt fel-olztották, és a' többi Departmánok is, az őket illető 22,656,200 Livrákkal minden órán készen fognak lenni.